

Citation: Seçgin, Y. (2020), Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, BMIJ, (2020), 8(1): 803-827 doi: <http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v8i1.1432>

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ÜZERİNE ETKİSİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Yılmaz SEÇGİN¹

Received Date (Başvuru Tarihi): 21/02/2020

Accepted Date (Kabul Tarihi): 16/03/2020

Published Date (Yayın Tarihi): 25/03/2020

ÖZ

Bu araştırmanın temel amacı, potansiyel girişimci adayları olan üniversite öğrencilerinin aldıkları girişimcilik eğitiminin onların girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırmanın örnekleme, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Turhal Uygulamalı Bilimler Fakültesi ve Eğitim Fakültesi'nde 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Güz Döneminde aynı öğretim üyesi tarafından verilen Girişimcilik derslerini alan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırma verileri Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen "Üniversite Öğrencileri İçin Girişimcilik Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmada, katılımcıların aldığı girişimcilik eğitimi (uygulama) öncesi ve sonrası girişimcilik eğilimindeki değişimleri inceleyebilmek için bağımlı örneklem t testi, demografik değişkenlerin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkilerini incelemek için ise, bağımsız örneklem t testi ve anova analizleri yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin aldığı girişimcilik eğitimi sonrası girişimcilik eğilimlerinin, eğitim öncesi girişimcilik eğilimlerinden anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmada, ayrıca girişimcilik eğilimlerinin demografik faktörlere göre farklılaşma durumları incelenmiş; demografik faktörlerden sadece cinsiyet ve fakülte değişkenine göre anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden, Uygulamalı Bilimler Fakültesi öğrencilerinin ise Eğitim Fakültesi öğrencilerinden daha fazla girişimcilik eğilimine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Eğilimi

JEL Kodları: L26, M16

THE EFFECT OF ENTREPRENEURSHIP EDUCATION ON ENTREPRENEURSHIP TENDER: A RESEARCH ON UNIVERSITY STUDENTS

ABSTRACT

The main purpose of this study is to examine the effects of entrepreneurship training received by prospective entrepreneur university students on their entrepreneurial tendencies. The study group consisted of students who took the entrepreneurship courses given by the same faculty member in the fall semester of the 2019-2020 academic year at the Faculty of Applied Sciences and the Faculty of Education at Tokat Gaziosmanpaşa University. The Entrepreneurship Scale for University Students developed by Yılmaz and Sünbül (2009) was applied in this study, which used a trial design. In the study, the paired sample t-test was employed to analyze the changes in the entrepreneurship tendencies of the participants before and after the entrepreneurship training (application) that they received, while t-test and ANOVA analyses were conducted to investigate the effects of demographic variables on entrepreneurship tendencies. As a result of the study, the entrepreneurship tendencies of the students after the entrepreneurship training they received were observed to be significantly higher than their pre-training entrepreneurship tendencies. The study also examined the effects of demographic factors on entrepreneurship tendencies of the students, and a significant difference was determined only in terms of gender and faculty variables. Accordingly, the entrepreneurship tendencies of male students were found to be higher than those of female students, and the entrepreneurship tendencies of students of Applied Sciences Faculty were higher compared to the students of the Faculty of Education.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurship Training, Entrepreneurship Tendency

JEL Codes: L26, M16

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, yilmaz.secgin@gop.edu.tr.

<https://orcid.org/0000-0001-8221-9097>

1. GİRİŞ

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna hızlı bir geçiş süreci yaşanan günümüzde, tüm ülkeler için en büyük hedef ekonomik büyüme ve kalkınmadır. Bu süreçte girişimciler ülkelerin sosyal ve ekonomik gelişiminde büyük rol üstlenmektedirler (Perktaş, 2014). Girişimciliğin ülke ekonomilerine; üretimin artırılması, gelir dağılımındaki adaletsizliğin azaltılması, bölgeler arası kalkınmışlık farklarının azaltılması gibi çok önemli katkıları bulunmaktadır (Tekin, 2004 :5-6; Kuvan, 2007: 30-31; Çukacı, 2009: 79-80). Türkiye gibi, işsizlik oranlarının yüksek olduğu ülkelerde, girişimcilerin ekonomiye önemli katkılarından bir diğeri ise istihdam yaratmasıdır. Girişimciler, pazardaki bazı fırsatları değerlendirerek kendi işlerini kuran kimseler olmaları nedeniyle, sadece kendileri için iş imkânı yaratmakla kalmayıp, başarılı olmaları halinde, zamanla başkaları için de istihdam yaratırlar. Türkiye’de bunun çok sayıda örneğine rastlanmaktadır (Yemek Sepeti, Markafoni, Çağdaş Marketler Zinciri, DİMES).

Uygun ve Güner (2016)’e göre, girişimciliğin ekonomiye ve sosyal yaşama etkilerini araştıran alan uzmanları aynı zamanda, bu etkiye hız kazandırması açısından girişimcilik eğitiminin önemini vurgulamaktadırlar. Türkiye’de girişimcilik eğitimi, özellikle KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) tarafından düzenlenen Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi’nin yanı sıra, başta üniversiteler olmak üzere çeşitli eğitim kurumlarında verilen girişimcilik dersleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda dikkatimizi çeken husus, daha önceleri genel itibarla İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve İşletme Fakültesi gibi işletme vb. eğitimler veren birimlerde okutulan Girişimcilik derslerinin günümüzde oldukça yaygınlaşarak, artık Mühendislik Fakültesi, Eğitim Fakültesi vb. farklı birimlerde de okutulmaya başlanmasıdır (Yıldız ve Zehir, 2019: 254). Çünkü bilinenin aksine, girişimcilik sadece işletme ve vb. eğitimler almış öğrenciler için değil, üniversitelerin farklı fakültelerinde eğitim almış öğrenciler için de bir tercih olabilmektedir.

Girişimcilik eğitimlerinin bu kadar yaygınlaştığı günümüzde, üniversitelerde okutulan girişimcilik derslerinin amacı, öğrencilere girişimcilikle ilgili teorik bilgi vermenin yanında, aynı zamanda onların girişimcilik eğilimlerinin ve potansiyellerinin ortaya çıkarılması olmalıdır (Yıldız ve Zehir, 2019). Nitekim girişimcilik eğitimi, girişimciliğe yönelik farkındalığı artıran ve yeni girişimlerin ortaya çıkmasına neden olan önemli bir etkidir. (Durrant, 2014: 4). Dolayısıyla bu araştırmanın temel problemi, farklı fakültelerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin aldıkları girişimcilik eğitiminin, girişimciliğe yönelik

eğilimleri üzerindeki olası etkisini incelemektir. Bu araştırmada; 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Güz Döneminde, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Turhal Uygulamalı Bilimler Fakültesi'nde yürütülen "Girişimcilik" dersini alan öğrenciler ile, aynı dönemde Eğitim Fakültesi'nde Ekonomi ve Girişimcilik dersini alan öğrencilere, adı geçen derste verilen girişimcilik eğitiminin, öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkisi araştırılmaktadır.

1.1. Kavramsal Çerçeve

Çalışmanın bu kısmında araştırmanın kavramsal çerçevesi ele alınmaktadır. Bu bağlamda, girişimcilik, girişimcilik eğilimi ve girişimcilik eğitimi kavramları alan yazın kapsamında değerlendirilmiştir.

1.1.1. Girişimcilik

Girişimcilik, Orta Çağ'dan beri değişen dünya konjonktürü ve ekonomik gelişmelerle birlikte farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Girişimcilik, fikirlerin bulunmasını, onların ürünlere veya hizmetlere dönüştürülmesini ve daha sonra da pazara ürün sürmek için bir girişimde bulunmayı içermektedir (Johnson, 2001: 138). Başka bir tanımda ise girişimcilik, yoğun belirsizlik ve kaos ortamı içerisinde sadece insan odaklı bir yapı ile yeni ürün geliştirmenin yapıldığı bir sürecin yönetimini ifade etmektedir (Ries, 2014). Günümüz bilgi toplumunda, insanın en önemli sermayesi olan hayal gücünü ve yaratıcılığını yansıtan bir unsur olarak girişimcilik, işletmelerin ve ekonominin dinamik gücü kabul edilmektedir (Balaban ve Özdemir, 2008: 135-136). Bu bağlamda; girişimcilik, çevresel faktörlerde meydana gelen değişikliklerden kaynaklanan fırsatlardan yararlanma ya da yeni fırsatlar yaratabilmek amacıyla, ekonomik mal ya da hizmet üretmek için, üretim faktörlerine sahip olma, örgütlenme yeteneği ve risk alma faktörleri ile bağdaştırılan bir kavram (Bozkurt, 2016: 94) olarak tanımlanabilir. Girişimciler ise, bir ülke ekonomisi içinde risk alabilen, yaratıcı, yeniliklere açık, sorumluluk üstlenen bireyler olarak, işletmeciliğin itici gücü ve ekonomik gelişmenin dinamiği olmaktadır (Tekin, 2004: 3).

Son yıllarda bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de girişimci sayılarında önemli bir artış olduğu görülmektedir. Bunun nedenleri incelendiğinde; hayallerini gerçekleştirmek ve fark yaratmak isteyen bireylerin girişimciliği bir kariyer fırsatı olarak değerlendirdikleri görülmektedir (Ries, 2014). Bu bağlamda bireyler girişimciliği, kendi kaderini oluşturma fırsatı, fark yaratma fırsatı, potansiyelinin zirvesine ulaşma fırsatı, önemli miktarda kâr elde etme fırsatı, topluma katkıda bulunma ve çabalarıyla tanınma fırsatı, hoşlandığı ve zevk aldığı işi yapma fırsatı olarak görmektedirler (Scarborough, 2014: 9-12).

1.1.2. Girişimcilik Eğilimi

Girişimcilik yapabilme yeteneği ile alakalı bir kavram olarak karşımıza çıkan girişimcilik eğilimi, bireylerin girişimci olmasında etkili olan faktörler arasında yer almaktadır (Özden, Temurlenk ve Başar, 2008). Girişimcilik eğilimi, kişinin girişimci olma tercihi ve bunun için kendisine güvenmesi ile yakından ilişkilidir. Girişimcilik ile özellikle genç insanlar arasında yakın bir ilişki vardır (Ağca ve Kurt, 2007, Karabulut, 2009). Girişimcilik, fikri ve fiziki bir hareketlilik gerektirmektedir. Bu konuda genç insanlar; daha enerjik olmaları, hayata atılmak ve tutunmak istemeleri nedeniyle, iş fırsatlarını işe dönüştürme konusunda, diğer yaş gruplarına göre daha avantajlı ve isteklidirler. Bu enerjinin gençler arasında girişimciliğe dönüştürülmesi, ülkelerin kalkınmaları açısından önemli bir kazanım olacaktır (Güreşçi, 2014: 24).

Girişimcilik eğiliminin doğuştan mı geldiği, yoksa sonradan mı kazanıldığı tartışılmaktadır. Girişimcilik eğilimi, doğuştan gelen bir özellik olsa bile, bunun mutlaka davranış olarak ortaya çıkartılması, geliştirilmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir. Girişimcilik eğitimleri, girişimcilik istek ve eğilimi içerisinde bulunan bireylerin potansiyellerinin ortaya konulmasında ve geliştirilmesinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır. Girişimcilik eğitimleri, bireylerin girişimcilik eğilimine yönelik gizli yönlerinin ortaya çıkmasında, kendisinin farkına varmasında ve girişimsel tutumlarının artmasında oldukça etkilidir (Çetinkaya Bozkurt ve Alparşlan, 2013; Rauch ve Hulsink, 2015: 187; Yang, 2013).

Girişimcilik eğiliminin oluşmasında, genel ve mesleki eğitim düzeyi önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel ve mesleki eğitim yoluyla kişilerin girişimcilik eğilimlerinin geliştirilmesi, Türkiye gerçekleri ile uyum sağlamaktadır. Girişimciler sayesinde, Türkiye’de ekonomik ve sosyal dönüşümün önü açılacak (Güreşçi, 2014: 27) ve ülke kaynakları daha verimli kullanılacaktır.

1.1.3. Girişimcilik Eğitimi ve Önemi

Türkiye’de Cumhuriyetin ilk yıllarında, İzmir İktisat Kongresi’nde, hür teşebbüsün geliştirilmesi yönünde atılan adımlar, devletin girişimciliğe verdiği önemin (Özgüven, 2002) ve girişimcilere vereceği desteğin ilk işareti olarak değerlendirilebilmektedir. Daha sonraki yıllarda değişen dünya konjonktürüyle birlikte devletin girişimciliğin geliştirilmesine verdiği destek kısmen azalmış olsa da, 1980’li yıllarda 24 Ocak kararları ile, sermayenin önündeki engeller kaldırılmış ve girişimciliğin önü tamamen açılmıştır (Köse, 2011). Kişilerin girişimci olma ya da olmama konusunda karar verirken; aile desteği, finansman olanakları, devlet

destekleri, yetiştirme ve eğitim faktörlerinden etkilendikleri görülmektedir (Arıkan, 2002). Devletin girişimciliğe verdiği önem günümüzde başta KOSGEB olmak üzere, çeşitli devlet kurumları aracılığıyla verilen teşvikler ve girişimcilik eğitimleri ile sürdürülmektedir.

Türkiye’de girişimciliğe verilen önemle birlikte, girişimcilik eğitimlerinin de her geçen gün arttığı görülmektedir. Bu eğitimler, KOSGEB tarafından düzenlenen Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri aracılığıyla ve başta üniversiteler olmak üzere, eğitim kurumlarında verilen Girişimcilik dersleri vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Üniversitelerde daha önce çoğunlukla iktisadi ve idari bilimler temelli birimler bünyesinde yer alan Girişimcilik derslerinin, giderek yaygınlaştığı ve günümüzde, neredeyse üniversitelerin bütün birimlerinde verilmeye başlandığı bilinmektedir. Bu bağlamda eğitimin, özellikle de üniversitelerde verilen girişimcilik eğitiminin, öğrencilerin girişimciliğe bakış açılarını değiştirmede çok önemli bir yere sahip olduğu söylenilebilir (Balaban ve Özdemir, 2008: 134).

Literatürde, çeşitli araştırmalarda, girişimcilik eğitiminin, girişimcilikle ilgili farkındalığı ve yeni girişimlerin ortaya çıkışını teşvik ettiği vurgulanmaktadır (Durrant, 2014: 4; Krueger ve Brazeal, 1994: 102). Girişimcilik eğitimi, bireylerin girişimcilik bilgilerini ve anlayışlarını, girişimde bulunabilecekleri bir konuma taşımayı ifade etmektedir (Moses, Olokundun ve Akinbode, 2016: 648). Başka bir tanımda, girişimcilik eğitimi, özellikle bireylerin ekonomik kalkınmaya ve sürdürülebilir bir çevreye katkıda bulunmaları için sorumluluk bilinci ve girişimci düşünce edinmelerini sağlayan bir eğitim sürecidir (Raposo ve do Paço, 2011: 454). Devletin ve milletin güçlendirilmesi için bireylerin eğitilerek, sağlam bir ekonomi yaratılması süreci (Oguntimehin ve Olaniran, 2017) olarak da tanımlanan girişimcilik eğitimi, sonuçları itibarıyla, sadece bireyler için değil, aynı zamanda devlet ve toplum için de önemli katkıları olan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Girişimcilik eğitimi, özellikle gençlerin girişimsel tutum ve davranışlarının oluşmasında önemli bir faktör olarak, potansiyel girişimcilerin yetiştirilmesinde önemli bir etkidir (Dündar ve Ağca, 2007). Alan yazında pek çok araştırmacı (Henderson ve Robertson, 2000; Kourilsky ve Walstad, 1998; Lekoko, Rankhumise, ve Ras, 2012), girişimcilik eğitiminin, potansiyel birer girişimci adayları olan üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ve onların girişimciliğe yönelik tutumları üzerinde pozitif bir etkiye sahip olabileceğini belirtirken, pek çok araştırmacı da, girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini etkilediğini yaptıkları çok sayıda araştırma ile (Souratis, Zerbinati & Al-Laham, 2007; Volkman, 2004) ortaya koymuşlardır.

1.1.4. Girişimcilik Eğitimi ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki

Alan yazında girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi ve girişimcilik niyeti üzerine etkilerini araştıran çok sayıda araştırma mevcuttur. Bu araştırmalarda; genel olarak, girişimcilik eğitiminin, girişimcilik eğilimini pozitif yönde, istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkilediği, girişimcilik eğilimini artırdığı, girişimcilik konusunda farkındalık yarattığı görülmektedir. Sınırlı sayıdaki araştırmalarda ise, eğitimin girişimcilik eğilimini ortaya çıkarmada gerekli olduğu, ancak tek başına yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu araştırmalardan bazıları aşağıda ele alınmaktadır:

Polatçı ve Cindiloğlu Demirel (2018), Hitit Üniversitesi İİBF ve Mühendislik Fakültesi'nde eğitim gören 528 öğrenci üzerine yaptıkları araştırmada, Girişimcilik dersinin girişimcilik eğilimi üzerine etkisi araştırılmıştır. Öğrencilerin, eğitim öncesi ve sonrasında girişimcilik eğilimlerinin ayrı ayrı ölçülmesi yoluyla yaptıkları araştırmanın neticesinde, girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde etkilediği görülmüştür.

Uygun ve Güner (2016), Bir üniversitenin farklı fakültelerinde eğitim gören öğrencilerin, eğitim öncesi durumları da dikkate alınarak, aldıkları girişimcilik eğitimi ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiler incelenmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; girişimcilik eğitimi ile girişimcilik eğilimi ve eğilimin alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu ortaya konulmuştur. Araştırmada; ayrıca, girişimcilik eğitiminin girişimcilik bilgi ve becerilerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

İşcan ve Kaygın (2011), Kafkas Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine yapılan çalışmada, erkek öğrencilerin, başarıya ihtiyacı ve belirsizliğe karşı tolerans gösterme boyutlarında, kadın öğrencilere göre daha başarılı olduğu gözlemlenmiştir. Aynı çalışmaya göre, daha önce girişimcilik faaliyetinde bulunmuş olan bireylerin, bulunmayanlara göre daha fazla girişimcilik eğilimi gösterdiği belirtilmiştir.

Yıldız ve Zehir (2019), Makine mühendisliği normal ve ikinci örgün öğretim öğrencileri ve biyokimya mühendisliği öğrencileri ile girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine yaptıkları çalışmada, girişimcilik eğitiminin, makine mühendisliği normal örgün öğretim ve biyokimya mühendisliği öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde artış gözlemlenmiş, ancak girişimcilik eğitimi alan makine mühendisliği ikinci örgün öğretim öğrencileri ile yapılan testlerde, girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir farklılık

gözlemlenmemiştir. Girişimcilik eğitimi, kişilerin girişimcilik eğilimlerinde öğretim türüne (öğretim zamanına) göre farklılık gösterdiği belirtilmektedir.

Gürel, Altınay ve Daniele (2010), Türkiye’de ve İngiltere’de 409 turizm öğrencisi ile, girişimcilik niyeti, risk alma sorumluluğu, belirsizliği tolere etme becerisi, özdenetim ve sosyokültürel faktörleri incelemek için yaptıkları araştırmada, yenilikçilik, risk alma sorumluluğu ve girişimci aile ile girişimcilik arasında ilişki olduğu saptanmıştır.

Balaban ve Özdemir (2008), Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine etkisini incelemek üzere, Sakarya Üniversitesi İİBF öğrencileri ile yaptıkları araştırmada; girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini ortaya çıkarmada gerekli olduğu ancak yeterli olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Tanrıverdi, Bayram ve Alkan (2016) ise, KOSGEB destekli girişimcilik kurslarında eğitim alan girişimci adaylarının, girişimcilik eğitimlerinin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmada, eğitimin eğilimi açığa çıkarmada tek başına yeterli olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu doğrultuda, girişimcilik eğitimlerinin gözden geçirilmesi ve gerekli düzenlemeler yapılmasının gerekliliğine işaret etmişlerdir.

Korkmaz (2012), Öğrencilerin girişimcilik eğiliminde etkili olan demografik ve aile faktörlerinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları araştırmanın sonucunda; öğrencilerin eğitim aldığı sınıf derecesi (1,2,3,4) ilerledikçe, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin arttığı görülmüştür. Araştırmanın bir diğer önemli sonucu ise, katılımcı öğrencilerden ailesinde girişimci bulunanların, girişimcilik konusunda daha istekli olduklarıdır.

Büyükyılmaz, Karakaya ve Yıldırım (2016), Karabük Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Safranbolu Meslek Yüksekokulu'nda girişimcilik eğitimi alan öğrenciler üzerine yapılan çalışmada, öğrencilerin girişimcilik eğilimleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmada cinsiyet ve eğitim görülen akademik programın girişimcilik eğilimi üzerine etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özgüner, Özgüner ve Özdemir, (2017), Önlisans düzeyinde, farklı bölümlerde öğrenim gören ve girişimcilik eğitimi alan öğrencilerle, demografik faktörlerin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, risk alma ve belirsizliklere karşı tolerans boyutlarında, kadın ve erkek katılımcılar arasında farklılık gözlemlenmiştir. Erkek öğrencilerin girişimcilik eğilim oranlarının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Aynı çalışmada elde edilen diğer bir bulgu ise, anne mesleği ile kendine

güven arasındaki ilişkidir. Bu kapsamda annesi işçi olan bireylerin, annesi memur, esnaf, çiftçi ve ev hanımı olan bireylere göre, kendine güven düzeylerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Diğer bir değişken olan ailenin sosyoekonomik durumu ile, kontrol odağı arasında anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Ailesinin gelir durumu belirli bir düzeyin altında olan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin daha düşük olduğu söylenebilir.

Patır ve Karahan (2010), Girişimcilik eğitiminin sorunlarını belirlemek ve çözüm önerileri getirmek amacıyla gerçekleştirdikleri araştırmalarında; ailenin girişimcilik konusunda tecrübesi olması ve gerekli sermayenin bulunması konusunda, ailesi veya yakın çevresinden destek bulabileceklerine inanan katılımcıların, girişimcilik konusunda daha cesaretli oldukları belirtilmektedir.

Wang ve Wong (2004), “Singapur’da Singapur Milli Üniversitesi’nde 9230 öğrencinin katılımıyla, üniversite öğrencilerinin girişimciliğe ilişkin ilgilerini nelerin belirlediğini belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada; öğrencilerin girişimciliğe karşı ilgilerinin yüksek olduğunu, ancak yetersiz işletmecilik bilgisi ve girişimciliğe ilişkin risk algısının öğrencileri caydırıcı rol oynadığı belirtilmektedir. Ayrıca, cinsiyet, ailenin eğitim düzeyi ve işletmecilik deneyimi faktörlerinin, öğrencilerin girişimciliğe olan ilgisini etkilediği belirtilmiştir.

Yüzüak (2010), Üniversitelerde öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada; alınan girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi üç boyutlu olarak araştırılmıştır. Bu boyutlar; varsayılan davranış kontrolü, kişisel norm ve davranışa yönelik tutum unsurlarıdır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; girişimcilik eğitiminin yanı sıra, girişimci bir aileye sahip olmak ve anne ve baba eğitim düzeyi girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olmaktadır.

Alan yazında, eğitimin girişimcilik niyeti üzerine etkilerini inceleyen araştırmalar (Ergun Özler, Giderler ve Baran, 2017; Kerse, Babadağ ve Kerse, 2017; Koca Ballı ve Üstün, 2019) da mevcuttur.

Koca Ballı ve Üstün (2019), Uygulamalı girişimcilik eğitimine katılanların girişimci kişilik özelliklerini ve girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki rolünü belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmanın neticesinde; en yüksek girişimci kişilik özelliğinin kendine güven, en düşük girişimci kişilik özelliğinin ise, belirsizliğe karşı tolerans olduğu belirtilmektedir. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise, girişimci kişilik özelliklerinden kendine güven, başarıya ihtiyacı, iç kontrol odağı ve belirsizliğe karşı tolerans ile girişimcilik

niyeti arasında anlamlı ilişkiler saptanmış olmasıdır. Araştırmada, risk alma ve yenilikçilik ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Kerse vd., (2017), Girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyetine etkisini ve girişimsel öz yetkinliğin aracı rolünü belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmanın sonucunda; girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyetine olan etkisinde öz yetkinliğin tam aracı rol üstlendiği belirtilmiştir.

Ergun Özler, vd., (2017), Öz yeterlilik ve kontrol odağının bireylerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla, işletme bölümü öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmada, öz yeterlilik ve iç kontrol odağının girişimcilik niyeti üzerinde pozitif etkiye sahip olduğunu, farklı değişkenlerden ise, sadece cinsiyete göre girişimcilik niyetinin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Eğitimin girişimcilik eğilimi üzerine etkilerini incelemek için yapılan araştırmalarda; genel olarak, girişimcilik eğitiminin, girişimcilik eğilimini etkilediği ortaya çıkmaktadır. Ancak bu araştırmalarda, genel olarak, eğitim dışında, girişimcilik eğilimini etkileyen diğer faktörlerin (aile desteği, finansman olanakları, devlet destekleri) etkisinin dikkate alınmadığı görülmektedir (Balaban ve Özdemir, 2008; Bozkurt ve Alparslan, 2009; Ekici ve Turan, 2007; Tanrıverdi, Bayram ve Alkan, 2016;). Sınırlı sayıda araştırmalarda (İpçioğlu ve Taşer, 2009; Polatçı ve Cindiloğlu Demirer, 2019; Uygun ve Güner, 2016; Yıldız ve Zehir, 2019) ise, öğrencilerin girişimcilik eğilimi, hem girişimcilik eğitimi öncesinde, hem de sonrasında ölçülerek (ön test-son test), eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi, diğer faktörlerin etkisi sınırlandırılarak araştırılmıştır. Ancak bu araştırmalarda (Polatçı ve Cindiloğlu Demirer, 2019; Uygun ve Güner, 2016) üniversitede aynı dönemde farklı akademisyenler tarafından verilen girişimcilik dersini alan çok sayıda öğrenci örneklem olarak seçilmiştir.

Bu araştırmada ise, örneklem grubu sadece bir akademisyen tarafından verilen girişimcilik dersini alan öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada, dersin yapısı gereği, işleniş şekli dikkate alınarak, eğitim verilen grubun, eğitim öncesi ve sonrasında girişimcilik eğilimleri ölçülmüş, ideale yakın bir eğitimin eğilim üzerindeki etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmada; girişimcilik dersinde girişimcilikle ilgili teorik bilgilerle birlikte, aynı zamanda, çok sayıda başarılı ve başarısız girişimcilik örneği incelenmiş ve girişimcilerin başarılı ya da başarısız olmalarına neden olan faktörler teorik bilgilerle açıklanmaya çalışılmıştır. Daha önce yapılan araştırmaların (Bozkurt ve Alparslan, 2009; Özdemir, 2017; Özdemir, 2019) önerileri doğrultusunda, dersin işlenişinde teori ile birlikte, aynı zamanda

pratiğe de önem verilmiş, bu doğrultuda çok sayıda başarılı ve başarısız girişimcilik örnekleri, teorik bilgilerle bağdaştırılarak sınıfta tartışılmıştır. Bu sayede öğrencilerin girişimci olduklarında, başarılı girişimcileri örnek almaları, başarısız girişimcilerden ise ders alarak onların yaptıkları hataları tekrarlamamaları sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırma kapsamında, aynı zamanda, derse zamanla başarılı girişimciler davet edilmiş ve öğrencilerle yüz yüze görüşmeleri sağlanmıştır. Bu görüşmelerde öğrenciler girişimcilerin başarı hikayelerini bizzat kendilerinden dinleme, soru sorma ve onları yakından tanıma imkanına sahip olmuşlardır. Bu uygulama ile öğrencilerin, aynı zamanda, girişimcileri rol model olarak alabilecekleri düşünülmektedir. Bu bağlamda, araştırmamızın alan yazında konuyla ilgili yapılan diğer araştırmalardan farklılık gösterdiği söylenilebilir. Bu bağlamda araştırmanın temel hipotezi;

H₁: *Girişimcilik eğitimi öncesi ve sonrası üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerine ilişkin ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.*

şeklinde oluşturulmuştur.

Alan yazında yapılan bazı araştırmalar, eğitim dışında, girişimcilik eğilimini etkileyen başka faktörlerin de mevcut olduğunu göstermektedir. Yukarıda özetlenen araştırmaların sonuçlarına bakıldığında, girişimcilik eğilimini belirleyen faktörlerin; cinsiyet, ailenin işletmecilik deneyimi, ailenin ekonomik statüsü vb. demografik faktörler olarak ön plana çıktığı görülmektedir. Güreşçi (2014)'ye göre, ailelerin sosyoekonomik durumu, babalarının meslekleri, yaşadıkları yer ve çok çocuklu bir aileden gelmeleri vb. faktörler de girişimcilik eğilimleri üzerinde anlamlı değişiklikler oluşturmaktadır. Nitekim, (Balaban ve Özdemir, 2008; Tanrıverdi vd., 2016) eğitimin girişimcilik eğilimini ortaya çıkarmada gerekli olduğu, fakat tek başına yetersiz kaldığı belirtilmektedir. Bu bağlamda, araştırmada; aynı zamanda, demografik faktörlerin de girişimcilik eğilimine olan etkisini araştırmak için aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur.

H₂: *Üniversite öğrencilerinin girişimciliğe yönelik eğilimleri arasında demografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.*

H_{2a}: *Üniversite öğrencilerinin girişimciliğe yönelik eğilimleri arasında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.*

H_{2b}: *Üniversite öğrencilerinin girişimciliğe yönelik eğilimleri arasında fakülte değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.*

H_{2c}: Üniversite öğrencilerinin girişimciliğe yönelik eğilimleri arasında anne eğitim değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H_{2d}: Üniversite öğrencilerinin girişimciliğe yönelik eğilimleri arasında baba eğitim değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H_{2e}: Üniversite öğrencilerinin girişimciliğe yönelik eğilimleri arasında büyüdüğü yer değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

H_{2f}: Üniversite öğrencilerinin girişimciliğe yönelik eğilimleri arasında aile gelir durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada; girişimcilik eğitimi verilen bir gruba girişimcilik eğilimlerini belirlemek üzere, öntest ve sontest uygulanarak değişim incelenmiştir. Bu yönüyle de çalışmanın tek gruplu öntest-sontest modeli olduğu söylenebilir (Karasar, 2009).

2.1. Araştırma Örneklemi

Araştırmanın örneklemini 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz döneminde verilen Girişimcilik dersini alan, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Turhal Uygulamalı Bilimler Fakültesi (Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü) öğrencileri ile; aynı dönemde Eğitim Fakültesi'nde (Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Temel Eğitim Bölümü, Eğitim Bilimleri Bölümü vb.) farklı bölümlerden öğrencilerin katıldığı, seçmeli Ekonomi ve Girişimcilik dersini alan 154 öğrenci oluşturmaktadır. İlgili fakülte ve bölümlerin araştırmaya dâhil edilmesinin nedeni, anılan derslerin aynı öğretim üyesi tarafından verilmesidir.

Tablo 1'de araştırmada yer alan katılımcılara ait demografik özelliklere yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Özellikler		% N(154)	Özellikler		% N(154)
Cinsiyet	Kadın	64,9	Fakülte	Uygulamalı Bilimler	63,6
	Erkek	35,1		Eğitim	36,4
Anne Eğitim	Okur-Yazar Değil	7,8	Baba Eğitim	Okur-Yazar Değil	1,3
	İlkokul	52,6		İlkokul	39,6
	Ortaokul	25,3		Ortaokul	22,7
	Lise	11,7		Lise	22,1
	Üniversite	2,6		Üniversite	14,3
Anne Meslek	Memur	2,6	Baba Meslek	Memur	19,5
	Esnaf	1,3		Esnaf	19,5
	Ev Hanımı	89		Diğer	61
	Diğer	7,1			
Büyüdüğü Yer	Köy/Kasaba	20,8	Aile Gelir Durumu	2500 ve daha az	45,5
	İlçe	24,7		2501-3500	26,6
	İl Merkezi	20,1		3501-4500	13
	Büyükşehir	24		4501-5500	10,4
	Metropol (İstanbul/Ankara /İzmir)	10,4		5501-Yukarısı	4,5

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %64,9'unun kadın %35,1'inin erkek olduğu görülmektedir. Fakülte bazında ele alındığında %63,6'sı uygulamalı bilimler fakültesinde %36,4'ü ise eğitim fakültesinde öğrenimlerine devam etmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun hem annesi (%25,3), hem de babası (%39,6) ilkokul mezunu olup; anne mesleğinde ev hanımı (%89), baba mesleğinde ise memur ve esnaf dışında kalan diğer (%61) meslekler ile esnaf (%19,5) ve memur (%19,5) kategorilerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Katılımcıların büyüdüğü yerler köy/kasaba (%20,8), ilçe (%24,7), il merkezi (%20,1), büyükşehir ve metropol (İstanbul/Ankara /İzmir) (%10,4)'dür. Aile gelir durumu bakımından katılımcıların çoğunluğun ailesinin 2500 TL'den daha az (%45,5) ile 2500-3500 (%26,6) arasında gelirleri olduğu görülmektedir.

2.2. Verilerin Toplanması

Verilen girişimcilik dersi 14 haftalık bir süreyi kapsamaktadır. Dönem başında üniversite öğrencilerine eğitime başlamadan önce, ilk hafta Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen, geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş "Üniversite Öğrencileri İçin Girişimcilik Ölçeği" yardımıyla öğrencilerin girişimcilik eğilimi belirlenmiştir. Daha sonra 14 haftalık eğitim sürecinde öğrencilere girişimcilikle ilgili teorik bilgiler verilmiştir. İlk haftalarda girişim, girişimci, girişimcilik, girişimciliğin önemi, girişimcilik türleri, girişimci kişilik özellikleri, girişimcilik kültürü, yeni iş fikri yaratmanın önemi kavramlarına yer

verilmiştir. İzleyen haftalarda iş kurma süreci aşamaları ve iş planı ve iş planını oluşturan üretim, pazarlama, yönetim ve finansal plan üzerinde durulmuştur.

Araştırmada tavsiye edildiği (Balaban ve Özdemir, 2008) üzere, çok sayıda girişimcilik örneği incelenmiştir. Bu kapsamda, ilk haftadan itibaren öğrencilerden her hafta için derse birer girişimcilik örneği getirmeleri ve bunu arkadaşları ile paylaşmaları istenilmiştir. Böylece öğrencilerin girişimcilikle ilgili teorik bilgiler yanında, başarılı girişimcilerin başarılarını örnek almaları, başarısız girişimcilerin ise başarısızlık nedenlerinden ders çıkarmaları sağlanılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmada, alan yazında konuyla ilgili yapılmış diğer çalışmalardan farklı olarak, (Bozkurt ve Alparıslan 2009; Özdemir 2017; Özdemir, 2019) önerildiği üzere, girişimciler fakülteye davet edilerek öğrencilerle görüşürülmüştür. Çeşitli zamanlarda, farklı alanlarda iş yapan ve büyük başarılarla imza atmış, yurt içinden ve yurt dışından Türk asıllı beş farklı girişimci ile öğrencilerin yüz yüze görüşmeleri sağlanmıştır. Bu sayede öğrencilerin girişimcileri yakından tanımaları, onların başarı hikayelerini bizzat kendilerinden dinlemeleri sağlanılmış ve başarılı girişimcileri rol model alabilmelerinin önü açılmıştır. Girişimcilik dersini alan öğrencilere, dersin başında, bu araştırmadan ve amacından bahsedilerek, gönüllülük esasına göre araştırmada katılımcı olmaları sağlanmış, bu uygulamanın ders notu ile, dersi geçmek ya da geçmemekle ilgisi olmadığı kesin bir dille ifade edilmiştir. Bu sayede öğrencilerin, ders notu vb. herhangi bir tesir altında kalmadan, görüşlerini açıkça belirtmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. 14 haftalık eğitim süresinin sonunda, Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen “Üniversite Öğrencileri İçin Girişimcilik Ölçeği” aynı öğrencilere tekrar uygulanmış ve böylece girişimcilik eğilimini etkileyen diğer faktörlerin etkileri sınırlandırılmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Kişisel Bilgi Formu: Üniversite öğrencilerine ait çeşitli kişisel özelliklerin (cinsiyet, fakülte, anne-baba eğitim...vb) yer aldığı kişisel bilgi formu oluşturulmuştur.

Üniversite Öğrencileri İçin Girişimcilik Ölçeği: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini saptamak amacıyla, Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen ölçeğin yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucuna göre; tek faktörlü olduğu saptanmıştır. 36 maddeden oluşan ölçekte 5’li likert tipi dereceleme kullanılmış olup, bu kategorilerin “hiçbir zaman (1)”, “nadiren (2)”, “bazen (3)”, “sık sık (4)” ve “çok sık (5)” olduğu görülmektedir. Tek faktör olduğu belirlenen ölçeğin açıkladığı varyans %47,3’tür. Sosyal bilimlerde varyans

oranlarının %40-60 arasında olması yeterli görülmektedir (Kline, 2005; Özcan ve Balyer, 2013: 142). Güvenirlik analizleri sonucu; ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı .90 bulunmuş olup, bu bulgu ölçeğin üniversite öğrencilerinin girişimcilik düzeylerine ilişkin algılarını saptamada güvenilir bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca bu çalışmada katılımcılardan elde edilen verilere dayanarak ölçeğe ilişkin hesaplanan Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısının öntest ,930 ve sontest ,910 bulunması, ölçeğin güvenirliliğini desteklemektedir. Öğrencilerin, cevapladıkları ölçeğin söz konusu dersin başarı düzeyine (öğrencilerin-dersi geçip-geçmeyeceği) etkili olmadığını bilmeleri, ölçeğin güvenirliliğini artırmada önemli bir neden olmaktadır.

Öğrencilerin girişimcilik düzeylerinin değerlendirilmesi için Tablo 2'deki kriterler belirlenmiştir (Yılmaz ve Sünbül, 2009).

Tablo 2. Girişimcilik Eğilimi Puanlarının Değerlendirildiği Kriterler

36-64	Çok düşük girişimcilik
65-92	Düşük girişimcilik
93-123	Orta düzeyde girişimcilik
124-151	Yüksek girişimcilik
152-180	Çok yüksek girişimcilik

2.4. Veri Analizi

Çalışmada, katılımcıların aldığı girişimcilik eğitimi (uygulama) öncesi ve sonrası girişimcilik eğilimlerindeki değişimleri inceleyebilmek amacıyla; ilişkili örneklem t testi, girişimcilik eğilimlerinin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için ise, bağımsız örneklem t testi ve anova analizleri yapılmıştır. Bu analizde her bir katılımcının iki koşula göre durumunun değişip değişmediği aynı ölçek ile değerlendirilmektedir (Büyüköztürk, 2008). Analize geçilmeden önce elde edilen puanların normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığını belirlemek üzere, çarpıklık değerleri incelenmiştir. Öntest ve sontest puanlarının çarpıklık katsayısı sırasıyla 0.094 ve -0.087 olarak belirlenmiştir. Buna göre çarpıklık katsayıları ± 1 aralığında yer aldığından normal dağılım gösterdiği söylenebilir. Ayrıca, Kolmogrov smirnov (KS) testi ile dağılımın normalliği test edilmiştir. Buna göre yapılan KS testi sonucuna göre, öntest ve sontest puanlarına ilişkin anlamlılık düzeyleri sırasıyla $p_{\text{öntest}}=0.20$, $p_{\text{sontest}}=0.20$ olarak belirlenmiştir. $p>.05$ olduğundan normal dağılım gösterdiği yorumu yapılabilir (Büyüköztürk, 2008). Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS paket programından yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışmanın bu kısmında analizler sonucu ulaşılan bulgulara yer verilmiştir. Bu anlamda araştırma modelinde de yer verilen sorular sırasıyla ele alınmış ve bulgular yorumlanmıştır.

3.1. Birinci Hipoteze İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci hipotezi “Girişimcilik eğitimi öncesi ve sonrası katılımcıların girişimcilik eğilimlerine ilişkin ölçümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.” şeklindedir.

Aşağıda tablo 3’te öntest sonteste göre girişimcilik eğilimlerine ilişkin bağımlı örneklem t-testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3. Öntest Sonteste Göre Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerine İlişkin Bağımlı Örneklem t-Testi Sonuçları

	\bar{X}	N	Ss	T	Df	P
Öntest	133,90	154	18,70	-3,084	153	,002*
Sontest	137,80	154	17,97			

Tablo 3 incelendiğinde alınan girişimcilik eğitimi sonrası girişimciliğe yönelik genel eğilim [$t_{153} = -3,084$; $p = ,002 < ,05$] puanlarının ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (**H₁ Kabul**). Öğrencilerin girişimcilik eğilimi sontest puan ortalamaları ($\bar{X} = 137,80$), öntest puan ortalamalarından ($\bar{X} = 133,90$) daha yüksektir. Bu sonuçlar, alınan girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerinde olumlu etkiler yarattığına işaret etmektedir.

3.2. İkinci Hipoteze İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci hipotezi “Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri arasında demografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.” şeklindedir.

Aşağıda Tablo 4’ te cinsiyet ve fakülte değişkenlerine göre; Tablo 5’te ise anne-baba eğitim, anne-baba meslek, büyüdüğü yer ve aile gelir durumu değişkenlerine göre girişimcilik eğilimlerinin farklılaşma durumlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet ve Fakülte Değişkenlerine Göre Girişimcilik Eğilimlerine İlişkin Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

		\bar{X}	N	Ss	T	df	P
Cinsiyet	Kadın	129,30	100	18,29	-3,310	152	,001*
	Erkek	139,29	54	17,09			
Fakülte	Uygulamalı Bilimler	135,73	98	17,50	2,657	152	,009*
	Eğitim	127,67	56	19,10			

Tablo 4 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi puanlarının ortalamaları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{152}=-3,310$; $p=0,001<0,05$) (**H_{2a} Kabul**). Erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalamaları ($\bar{X}=139,29$) kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalamalarından ($\bar{X}=129,30$) daha yüksektir.

Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi puan ortalamaları, fakülte değişkenine göre de anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{152}=2,657$; $p=0,009 < 0,05$) (**H_{2b} Kabul**). Uygulamalı Bilimler Fakültesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimi puan ortalamaları ($\bar{X}=135,73$), Eğitim Fakültesi öğrencilerin girişimcilik eğilimi puan ortalamalarından ($\bar{X}=127,67$) daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Eğitim, Anne-Baba Meslek, Büyüdüğü Yer ve Aile Gelir Durumu Değişkenlerine Göre Girişimcilik Eğilimlerine İlişkin Anova Sonuçları

		Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	P
Anne Eğitim	Guruplar İçi	2495,858	4	623,965	1,874	,118
	Guruplar Arası	49608,298	149	332,942		
	Toplam	52104,156	153			
Baba Eğitim	Guruplar İçi	1663,169	4	415,792	1,228	,301
	Guruplar Arası	50440,987	149	338,530		
	Toplam	52105,156	153			
Anne Mesleği	Guruplar İçi	365,017	3	121,672	,353	,787
	Guruplar Arası	51739,139	150	344,928		
	Toplam	52104,156	153			
Baba mesleği	Guruplar İçi	1963,913	4	490,978	1,459	,218
	Guruplar Arası	50140,243	149	336,512		
	Toplam	52104,156	153			
Büyüdüğü Yer	Guruplar İçi	321,963	4	80,491	,232	,920
	Guruplar Arası	51782,193	149	347,531		
	Toplam	52104,156	153			
Aile gelir durumu	Guruplar İçi	359,454	2	179,727	,524	,593
	Guruplar Arası	51744,702	151	342,680		
	Toplam	52104,156	153			

Tablo 5 incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi puanlarının ortalamaları, anne-baba eğitim, anne-baba meslek, büyüdüğü yer ve aile gelir durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>,05$) (**H_{2c} Red; H_{2d} Red; H_{2e} Red; H_{2f} Red**).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkelerin kalkınması ve gelişmesinde, hızla değişen koşullara uyum sağlayabilme yeteneğine sahip girişimcilerin varlığı oldukça önemli bir faktördür. Bu nedenle, devletlerin vatandaşlarının ve özellikle de üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerinin girişimcilik potansiyellerini ortaya çıkarmak için çaba harcamaları gerekmektedir. Girişimcilik

potansiyelinin ortaya çıkarılmasında en önemli faktör ise eğitimidir. Girişimcilik eğitiminde amaç sadece girişimcilikle ilgili temel bilgiler vermek değil, aynı zamanda katılımcıların içindeki girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarmak olmalıdır. Bu sayede girişimciler hem kendileri için hem de, başarılı olmaları durumunda, başkaları için istihdam yaratmış olurlar. Girişimcilik eğitimi aynı zamanda girişimcilerin başarılı olmaları için gerekli olan bilgilerin onlara verilmesini içermektedir.

Araştırmada; potansiyel birer girişimci adayı olan üniversite öğrencilerinin aldıkları girişimcilik eğitiminin, onların girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu bağlamda, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Turhal Uygulamalı Bilimler Fakültesi ve Eğitim Fakültesi'nde 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Güz Döneminde aynı öğretim üyesi tarafından verilen Girişimcilik dersini alan öğrencilerin, 14 haftalık eğitim süresinin başında ve sonunda girişimcilik eğilimleri ölçülmüştür. Bu sayede öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen diğer faktörlerin etkisi sınırlandırılmış olmaktadır.

Bu araştırma kapsamında, 14 haftalık eğitim sürecinde, öğrencilere girişimcilikle ilgili teorik bilgilerle birlikte daha önce aynı konuda yapılmış araştırmalarda (Balaban ve Özdemir, 2008), önerildiği üzere, çok sayıda girişimcilik örneği incelenmiş, (Bozkurt ve Alparslan, 2009; Özdemir, 2017; Özdemir 2019), başarılı girişimciler fakülteye davet edilerek Girişimcilik dersi alan öğrencilerle buluşturulmuştur. Girişimcilik ölçeğinin; aynı öğrencilere, dersin başında ve sonucunda uygulanması ile, eğitim dışında öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen diğer faktörlerin etkisi sınırlandırılmıştır ki bu durum, araştırmamızın aynı konuda yapılan diğer araştırmalardan farkını ortaya koyması açısından oldukça önemlidir.

Araştırmanın sonucunda öğrencilerin aldığı girişimcilik eğitiminin onların girişimcilik eğilimlerini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç alan yazında aynı konuda yapılmış diğer araştırmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir (Polatçı ve Cindiloğlu Demirer, 2019; Uygun ve Güner, 2016; Yıldız ve Zehir, 2019). Buradan anlaşılacağı üzere araştırmanın ana hipotezi (H₁) kabul edilmektedir.

Araştırmada ayıca, demografik faktörlerin (cinsiyet, fakülte, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba mesleği, büyüdüğü yer, ailenin gelir durumu) girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre; erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç alan yazındaki diğer araştırmalarla (İşcan ve Kaygın, 2011; Kaya, Güzel ve Çubukçu, 2010; Özgüner vd., 2017)

paralellik göstermektedir. Toplumsal cinsiyet algısı çerçevesinde başta aileler olmak üzere, toplumun erkeklere ve kadınlara yükledikleri farklı roller, erkeklerin girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek çıkmasının nedeni olabilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise, Uygulamalı Bilimler Fakültesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinden daha yüksek olduğudur. Bu sonuç alan yazındaki diğer araştırmalarla (Uygun ve Güner, 2016; Yıldız ve Zehir, 2019) paralel sonuçlar içermektedir. Bu araştırmada, farklı fakültelerde eğitim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimi arasındaki farklılığın nedeni, Uygulamalı Bilimler Fakültesi'nde girişimcilik süreçleriyle alakalı derslerin (İşletme, Ekonomi, Üretim Yönetimi, Yönetim Organizasyon, Pazarlama, Finans vb.) daha fazla yer alması olabilir. Nitekim, ilgili dersler öğrencilerin ekonomik okur yazarlık düzeylerinde artışa neden olacaktır. Daha önce yapılan araştırmalarda (Kâhya ve İmamoğlu, 2015), ekonomi okur yazarlık düzeyinin, girişimcilik eğilimini etkilediği görülmektedir.

Araştırmada diğer demografik değişkenlerin (anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba mesleği, büyüdüğü yer, ailenin gelir durumu) öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerine anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Daha önce yapılan araştırmalarda, anne-baba eğitim düzeyi ile, girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiye dair farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. (Yüzüak, 2010), anne babanın eğitim düzeyinin, öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmışken, (Çelik ve Gölpek Karababa, 2018) ise, anlamlı bir etki bulunamamıştır. Bu araştırmada, uygulamaya katılan öğrencilerin ailelerinin, özellikle annelerin, eğitim düzeyinin çok düşük (%7,8 okur-yazar değil, %52,6 ilkökul mezunu, %2,6 üniversite mezunu) olması nedeniyle, anne-baba eğitim düzeyinin girişimcilik eğilimini etkilememiş olabileceği değerlendirilmektedir. Bu araştırmada, anne-baba mesleğinin girişimcilik eğilimi üzerine etkisinin olmadığı görülmektedir. Daha önce yapılan çok sayıda araştırmada (Gürel vd., 2010; Korkmaz 2012; Özgüner vd., 2012; Patır ve Karahan, 2010) anne- baba mesleğinin, girişimci aileden gelmenin, girişimcilik eğilimini etkilediği belirtilmektedir. Buna göre, araştırmamızın sonucunun alan yazındaki diğer araştırmalardan farklılık gösterdiği görülmektedir. Bunun nedeni olarak, katılımcıların ailelerinin, özellikle annelerin büyük çoğunluğunun (%89) ev hanımı olmaları gösterilebilir.

Araştırmada, katılımcıların büyüdüğü yerin (köy, kasaba, şehir merkezi, büyükşehir), onların girişimcilik eğilimlerini etkilemediği görülmektedir. Bu hipotez oluşturulurken, şehir merkezinde girişimcilik örneklerine daha çok rastlanıldığı ve buralarda yaşam koşullarının kırsal bölgelere göre daha zor olduğu varsayımından hareket edilmiştir. Bu nedenle, şehir

merkezinde ya da büyük şehirlerde büyüyen katılımcıların girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olacağı varsayılmıştır.

Araştırmada, katılımcıların ailelerinin gelir durumunun onların girişimcilik eğilimini etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, alan yazındaki araştırmalardan farklılık göstermektedir. Anne ve babaların yaşam standartları, çocukların girişimci özelliklere sahip olmasında ve girişimcilik tercihi üzerinde etkili olmaktadır (İbicioğlu, Özdaşlı ve Alparslan, 2009).

Alan yazında, çok sayıda araştırmada, girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini ve öğrencilerin girişimcilikle ilgili farkındalığını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılacak araştırmalarda “Girişimcilik eğitimi girişimcilik eğilimini etkiler mi?” yerine “Girişimcilik dersinin içeriği nasıl olursa öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerine daha çok etkili olur?” sorusu üzerinde yoğunlaşılmalıdır. Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda, Girişimcilik dersi içeriğinin, genel olarak, KOSGEB tarafından düzenlenen Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi içeriği ile aynı olduğu ya da benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu bağlamda, araştırmacılara, yapacakları araştırmalarda, Girişimcilik dersinin formatını ve içeriğini farklılaştırmaları, uygulamaya daha çok yer vermeleri önerilmektedir. Bu sayede, girişimcilik eğilimini ortaya çıkarabilecek, girişimcilik dersinin ideal içeriğinin bulunmasına katkıda bulunulabilir. Zira, araştırma sürecinde, girişimcilik dersinde öğrencilerin teorik bilgileri daha sıkıcı buldukları, girişimcilik örneklerini ise daha dikkatli ve zevkle dinledikleri görülmüştür. Benzer şekilde, öğrencilerin fakülteye davet edilen girişimcilerle yapılan görüşmelere de yoğun ilgi gösterdikleri görülmektedir.

Alan yazında girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine etkilerini araştıran çalışmalarda, genel olarak, üniversite öğrencilerinin örneklem grubu olarak seçildiği görülmektedir. Bu nedenle, Türkiye'nin farklı bölgelerinde uygulamalı girişimcilik eğitimi vb. kurslarda eğitim alan çok sayıda kursiyer üzerine araştırmalar yapılabilir.

Diğer taraftan, yapılacak araştırmalarda, eğitimin girişimcilik eğilimi ya da girişimcilik niyetine etkisi araştırılırken; aracı değişkenler kullanılarak, çalışmalar daha zengin hale getirilebilir. Nitekim, bu konuda daha önce yapılan bir araştırmada eğitimin girişimcilik niyetine etkisi incelenirken, “öz yetkinlik” aracı olarak kullanılmış ve araştırma neticesinde, öz yetkinliğin, eğitimin girişimcilik niyeti üzerine etkisinde tam aracı rolü oynadığı tespit edilmiştir (Kerse vd., 2019). Yapılacak araştırmalarda bu modele kişilik ve

sosyal değişkenler gibi aracı değişkenler ilave edilerek, eğitimin girişimcilik eğilimi üzerine etkileri araştırılabilir.

Son yıllarda, ülkemizde girişimcilik eğitiminin yaygınlaştığı görülmektedir. Ancak bu eğitimlerin önemli bir bölümü üniversite düzeyindedir. Başta Avrupa Ülkeleri olmak üzere, dünyanın pek çok ülkesinde, öğrencilerin çok daha erken yaşlarda mesleklere yönlendirildiği görülmektedir. Türkiye’de girişimcilik eğitimlerinin daha erken yaşlarda, ilkokuldan itibaren verilmesi ile öğrencilerin girişimcilikle ilgili farkındalıklarının artırabileceği düşünülmektedir. Bu durumda, daha çok birey girişimciliği tercih edebilir ve Türkiye açısından da girişimcilikten beklenen ekonomik gelişmelerin gerçekleşmesinin önü açılabilir.

KAYNAKÇA

- Ağca, V. ve Kurt, M. (2007). “İç Girişimcilik ve Temel Belirleyicileri”, Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 29, 83-112.
- Arıkan, S. (2002). “Girişimcilik: Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular”, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Balaban, Ö. ve Özdemir, Y. (2008). “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 3 (2), 133-147.
- Ballı, A. İ. K. ve Üstün, F. (2019). “Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi: Uygulamalı Girişimcilik Eğitimine Katılanlar Üzerine Bir Çalışma.” Business & Management Studies: An International Journal, 7 (1), 308-326.
- Bilge, H. ve Bal, V. (2012). “Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16, 131-148.
- Bozkurt, Ö. Ç. ve Alparslan, A. M. (2013). “Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 8 (1), 7-28.
- Büyüköztürk, Ş. (2008). “Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı”, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyükyılmaz, O., Karakaya, A. ve Yıldırım, C. (2016). “Girişimcilik Eğitimi Alan Bireylerin Demografik Özellikleri Açısından Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki Farklar”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 10 (2), 105-125.
- Çiçek, B. (2016). “Girişimcilik Dersinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Muş Alparslan Üniversitesi İİBF’de Bir Araştırma”, International Conference on Quality in Higher Education, Sakarya, Turkey.
- Çukacı, Y.C. (2009). “Girişimcilik ve Küçük İşletmeler (Editör: Mehmet Tikici ve Ali Aksoy)”, Ankara: Nobel.
- Durrant, D. E. (2014). “Entrepreneurial Intentions: Making The Case For Entrepreneurship Education”, Capella University, PHD.
- Dündar, S. ve Ağca, V. (2007). “Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisans Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin İncelenmesine İlişkin Ampirik Bir Çalışma”, H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25 (1), 121-142.
- Ergun Özler, N. D., Giderler, C., ve Baran, H. (2017). “Öz Yeterlilik ve Kontrol Odağının Bireylerin Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma.” Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 13 (5), 736-747.
- Gürel, E, Altınay, L, Daniele, R. (2010). “Tourism Students’ Entrepreneurial Intentions, Annals of Tourism Research”, 37 (3), 646-669.

- Güreşçi, E. (2014). "Girişimcilik eğilimi üzerine bir araştırma: İspir Hamza Polat MYO Örneği. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi", 9 (1), 23-38.
- Henderson, R. ve Robertson, M. (2000). "Who Wants To Be An Entrepreneur? Young Adult Attitudes To Entrepreneurship As A Career", Career development international, 5 (6), 279-287.
- İbicioğlu, H., Özdaşlı, K. ve Alparslan, A.M. (2009). "Girişimcilik Özellikler ve Girişimcilik Kültürü Tercih Üzerinde Ebeveyn etkisi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Araştırması", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi, 1-2 (12), 521-538.
- İpçioğlu, İ. ve Taşer, A. (2009). "İşletme Bölümlerinde Verilen Eğitimin Girişimci Adayı Öğrenciler Üzerindeki Etkileri", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10, 13-25.
- İşcan, Ö. F. ve Kaygın, E. (2011). "Potansiyel Girişimciler Olarak Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma". Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3 (2), 275-286.
- Johnson, D. (2001). "What is Innovation and Entrepreneurship? Lessons for Larger Organisations." Industrial and Commercial Training, 33 (4), 135-140.
- Kâhya, C. ve İmamoğlu, İ. K. (2015). "Ekonomi Okuryazarlığının Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Rolü", The Journal of Academic Social Science Studies, 39, 139-156.
- Karabulut, A.T. (2009). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 26 (1), 331-356.
- Karasar, N. (2009). "Bilimsel Araştırma Yöntemi", Ankara: Nobel Yayın.
- Kaya, D., Güzel, D. ve Çubukçu, B. (2010). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması: Atatürk Üniversitesinde Bir Araştırma", Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi, 1 (2), 77-89.
- Kerse, G., Babadağ, M. ve Kerse, Y. (2017). "Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Girişimsel Öz-Yetkinliğin Aracı Rolü." Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences, 29 (4).
- Kline, R. B. (2005). "Principles and Practice of Structural Equation Modelling (2nd ed.)." New York: Guilford.
- Korkmaz, O. (2012). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği", Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14 (2), 209-226.
- Kourilsky, M. L. ve Walstad, W. B. (1998). "Entrepreneurship and Female Youth: Knowledge, Attitudes, Gender Differences, And Educational Practices", Journal of Business Venturing, 13 (1), 77-88.
- Köse, S. (2011). 24 Ocak 1980 ve 5 Nisan 1994 İstikrar Programlarının Karşılaştırılması, Planlama Dergisi, Özel Sayı, 119-128. <http://ekutup.dpt.gov.tr/planlama/42nciyil/koses.pdf>. adresinden 15.02.2020 tarihinde indirilmiştir.

- Krueger, N. F. ve Brazeal, D. V. (1994). "Entrepreneurial Potential And Potential Entrepreneurs", *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 18 (4), 91-104.
- Kuvan, H. (2007). "Türk Girişimcilerinin Yaşam ve Çalışma Değerleri Malatyalı Girişimciler Üzerine Bir Araştırma", *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lekoko, M., Rankhumise, E. M., ve Ras, P. (2012). "The Effectiveness Of Entrepreneurship Education: What matters most?", *African Journal of Business Management*, 65 (1), 12023-12032.
- Moses, C. L, Maxwell, A. O. ve Mosunmola, A. (2016). "Entrepreneurship Education and Entrepreneurial Intentions: The Moderating Role of Passion." *The Social Sciences*, 11 (5), 645-653.
- Oguntimihin, Y. A. ve Olaniran, O. O. (2017). "The Relationship Between Entrepreneurship Education and Students' Entrepreneurial Intentions in Ogun State- Owned Universities Nigeria." *British Journal of Education*, 5 (3), 9-20.
- Özcan, K., Balyer, A. ve Servi, T. (2013). "Faculty Members' Ethical Behaviors: A Survey Based on Students' Perceptions at Universities in Turkey". *International Education Studies*, 6 (3), 129-142.
- Özdemir, Ş. (2017). "Devlet ve Piyasa İki Leminde Girişimcilik ve Türkiye'de Girişimcilik Eğitiminde Devletin Rolü", *Yayınlanmamış doktora tezi*, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, Ş. (2019). "Memurluğa odaklanmış Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğitimi Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Nitel Bir Araştırma" *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 21 (37), 101-114.
- Özden, K., Temurlenk M.S. ve Başar, S. (2008). "Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma", *2. Uluslararası Girişimcilik Kongresi*, 7-10 Mayıs, Bişkek, 229-240.
- Özgüner, Z., Özgüner M. ve Özdemir A. (2017). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Bağlamında Değerlendirilmesi" *2nd International Scientific Researches Congress on Humanities and Social Sciences (IBAD-2017)*, 391-403.
- Özgül, A. (2002). *Türkiye İktisat Kongresi*. (17 Şubat-4 Mart 1923), *Journal of Istanbul Kultur University*, 1 (2), 109-124.
- Patır, S. ve Karahan, M. (2010). "Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması", *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 27-44.
- Perktaş, E. (2014). "Bölgesel kalkınma özelinde Girişimciliğin Ekonomik Kalkınma Üzerindeki Rolü", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7, 472-486.
- Polatçı, S. ve Cindiloğlu, D. M. (2018). "How Does Entrepreneurship Education Affect The Entrepreneurial Tendencies of University Students?", *The 8th International Conference on Leadership, Technology, Innovation and Business Management*, 1-9.

- Raposo, M. ve do Paço. A. (2011). "Entrepreneurship Education: Relationship between Education and Entrepreneurial Activity." *Psicothema*, 23 (3), 453-457.
- Rauch, A. ve Hulsink, W. (2015). "Putting Entrepreneurship Education Where the Intention to Act Lies. An Investigation into the Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Behaviour". *Academy of Management Learning & Education*, 14 (2), 187-204.
- Ries, E. (2014). "Yalın Yeni Girişim". (çev. Ece Elgin), İstanbul: Özyeğin Üniversitesi Yayınları.
- Scarborough, N. (2014). "Girişimciliğin ve Küçük İşletme Yönetiminin Temelleri". (çev. Gamze Sart), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Souitaris, V., Zerbinati, S. ve Al-Laham, A. (2007). "Do Entrepreneurship Programmes Raise Entrepreneurial Intention Of Science And Engineering Students? The Effect Of Learning, İnspiration And Resources", *Journal of Business Venturing*, 22 (4), 566-591.
- Tanrıverdi, H., Bayram, G. N. ve Alkan, M. (2016). "Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisinin İncelenmesi", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11 (1), 1-29.
- Tekin, M. (2004). "Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği", Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uygun, M. ve Güner, E. (2016). "Girişimcilik Eğiliminin Gelişiminde Girişimcilik Eğitiminin Rolü", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5 (5) 37-57.
- Volkman, C. (2004). "Entrepreneurship Studies-An Ascending Academic Discipline In The Twenty-First Century", *Higher Education in Europe*. 29 (2), 177-185.
- Wang, C. K. ve Wong, P. K. (2004). "Entrepreneurial Interest of University Students in Singapore." *Technovation*, 24 (2), 163-172.
- Yang, J. (2013). "The Theory of Planned Behavior and Prediction of Entrepreneurial Intention among Chinese Undergraduates." *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 41 (3), 367-376.
- Yıldız, H. ve Zehir, C. (2019). "Uygulamalı Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Mühendis Adayları Üzerinde Bir Araştırma", *Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi*, 26 (2), 453-476.
- Yılmaz, E. ve Sünbül, A. M. (2009). "Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi", *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 195-203.
- Yüzüak, E. (2010). "Üniversitelerde Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerini Etkileyen Faktörler: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İİBF Örneği" *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*